

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรับรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสาร
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดสื่อข่าวสาร
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง
6. บทบาทสตรีไทยในชนบทกับบทบาทด้านการเมืองการปกครอง
7. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีในประเทศไทย
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำบลกำแพงเขา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ (Perception) มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้พอสรุปได้ดังนี้

ปราณี รามสูตร (2528 : 57) ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการมา ร่างกายสัมผัสสิ่งแวดล้อมแปลความหมายของการสัมผัสที่ได้รับ โดยใช้ความรู้เดิมเป็นเครื่องช่วย ในการแปลความหมายของสิ่งนั้นๆ ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

สุรางค์ จันทร์โอม (2524 : 102) สรุปความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้หมายถึง ขบวนการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากบุคคล เหตุการณ์ หรือวัตถุ โดยอาศัยอวัยวะสัมผัส

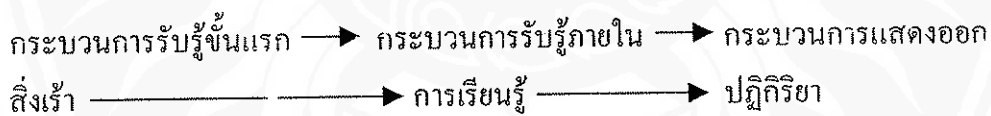
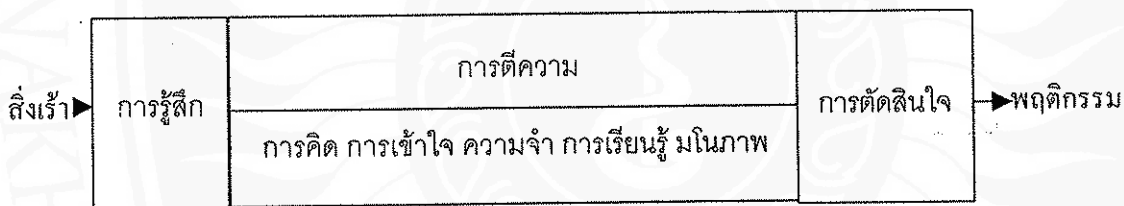
กัลยา สุวรรณแสง (2536 : 67) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่าหมายถึง การใช้ ประสบการณ์เดิมแปลความหมายสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัส และเกิดความรู้ที่ระลึกว่าความหมาย เป็นอย่างไร

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2538 : 24) ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ใน 3 ทักษะ คือ ทักษะที่ 1 เป็นทักษะของบุคคลทั่วไปว่าเป็นการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และธรรมชาติ เป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นด้วยตนเองตามพื้นฐานของความสามารถแต่ละบุคคล ทักษะที่ 2 ในส่วนของนักวิชาการหมายถึง ความคิดรวบยอดที่เป็นธรรม โดยที่คนที่อยู่ในแต่ละสาขา หรือแขนงวิชาความรู้แตกต่างกัน ทักษะที่ 3 คือนักปฏิบัติได้ให้ความหมายว่า เป็นความเข้าใจ เหตุการณ์ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและสังคมที่สามารถนำมาใช้ได้

สรุปความหมายของการรับรู้หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการที่คนได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ โดยผ่านประสาทสัมผัส และอาศัยข้อมูลเดิมของผู้รับรู้เป็นสำคัญ การรับรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคคล

กระบวนการ (Process) ของการรับรู้

การรับรู้มีกระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ การแสดงพฤติกรรม ซึ่งสามารถแสดงออกได้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการรับรู้

การรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งศูนย์อยู่ที่สมอง

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจ โดยอาศัยความรู้เดิม

ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เซาว์ปัญญา

ปัจจัยกำหนดการรับรู้

สิ่งเร้าสิ่งเดียวกัน ไม่อาจทำให้เกิดการรับรู้เท่ากัน แต่การรับรู้จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้าน เข้ามามีอิทธิพล

มอร์แกน (Morgan อ้างใน กัลยา สุวรรณแสง 2536 : 57) อธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความตั้งใจในการรับรู้ว่ามี 2 ประเภท

1. อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มข้นและขนาดของสิ่งเร้า การทำซ้ำๆ สิ่ง ที่ตรงกันข้าม เช่น การเคลื่อนไหว
2. อิทธิพลจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ การคาดหวัง

ลักษณะของผู้รับ การที่บุคคลสิ่งใดก่อน – หลัง มาก – น้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะ ของผู้รับรู้เป็นประการสำคัญ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้รับแบ่งออกเป็น 2 ด้าน

1. ด้านกายภาพ หมายถึงอวัยวะรับสัมผัส เช่น หู ตา จมูก และอวัยวะรับสัมผัสอื่นๆ ว่ามีความปกติหรือไม่ และอีกประการหนึ่งคือ ขอบเขตความสามารถในการรับรู้ หมายถึงขอบเขต ความสามารถโดยธรรมชาติในการรับรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการสัมผัสและความสามารถ ในการแปลความหมายของสิ่งเร้า ความสามารถของประสาทสัมผัสมีขอบเขตจำกัดไม่สามารถรับได้ ทุกสิ่ง

2. ด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาของบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้หลายประการ เช่น อารมณ์ ความจำ ความพร้อม สติปัญญา การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ ทักษะ คำนิยม วัฒนธรรม ประสบการณ์เดิม เป็นต้น ซึ่งเป็นผลจากความรู้อิทธิพลเดิมที่มีมาก่อน ซึ่งมีอิทธิพลที่เป็น ปัจจัยทางจิตวิทยาต่อการรับรู้ต่อไปนี้

2.1 ความรู้เดิม ความรู้เดิมเป็นประสบการณ์ที่ผ่านมาในเรื่องนั้นๆ หากขาด ความรู้เดิมจะทำให้เกิดการรับรู้ที่ผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม (Experience) ของแต่ละบุคคลทำให้บุคคลมีภาพความรู้ที่แตกต่างกัน

2.2 ความต้องการ ความปรารถนา (Need) หรือแรงขับ คือความต้องการในสิ่งต่างๆ ของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ใครสนใจหรือความต้องการสิ่งใดย่อมที่จะรู้หรือความรับรู้ต่อสิ่งนั้น มากกว่าสิ่งที่ไม่สนใจ

2.3 สภาพจิตใจ และสภาพอารมณ์ คนที่มีอารมณ์ดีพร้อมที่จะรับรู้และแปลความหมาย ในสิ่งที่สัมผัสว่าเป็นสิ่งดี ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่อารมณ์ไม่ดีย่อมแปลความหมายในสิ่งที่รับรู้ ในทางไม่ดี

2.4 เจตคติ มีอิทธิพลต่อการแปลความหมาย เช่น เมื่อเรามีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เมื่อเขายิ้มทักทายอย่างเป็นทางการเป็นมิตรเราคิดว่าเขายิ้มเยาะเย้ย

2.5 อิทธิพลต่อสังคม (Social Factor) สภาพของสังคมและวัฒนธรรม ปทัสถาน จารีตประเพณี ค่านิยม เป็นเครื่องหมายกำหนดการรับรู้ของคน ทำให้คนที่อยู่ในสังคมต่างกัน มีการรับรู้ต่างกัน

2.6 ความตั้งใจ (Attention) ที่จะรับรู้และสนใจ ซิลลิแวน (H.S. Sullivan) กล่าวว่า เรามองรับสิ่งดีๆ หลายอย่างที่เราได้ยิน เราคิด เราทำ หรือเราพูด ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะสิ่งนั้นอยู่นอกเหนือความสามารถที่จะรับรู้ได้ แต่เพราะเราวิเคราะห์และอนุมานแล้วว่าสิ่งนั้นๆ มันขัดกับระบบของตัวเรา (เดโซ สวานานนท์ 2518 : 30 - 31)

2.7 ความสนุกสนานเพลิดเพลินที่มีต่อการรับรู้ เมื่อคนมีความรู้สึกสบายใจ สามารถช่วยทำให้เกิดการรับรู้ได้ดี

2.8 แรงจูงใจ (Motivation) มีผลต่อการรับรู้ แรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดความต้องการ (Need) ในสิ่งใดจะทำให้เกิดการรับรู้ในสิ่งนั้นเป็นอย่างดี

2.9 คุณค่า (Value) และความสนใจต่อสิ่งใดมักจะทำให้เกิดความตั้งใจทันที

ความต้องการของการรับรู้

การรับรู้จะมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใดจะต้องอาศัยสิ่งเร้าต่อไปนี้

1. ความเฉลียวฉลาด
2. การสังเกตพฤติกรรมและความรอบคอบ
3. ความตั้งใจและความสนใจ
4. คุณภาพจิตใจขณะนั้น

ความสำคัญของการรับรู้

1. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ดังแสดงไว้ในกระบวนการต่อไปนี้

สิ่งเร้า → ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้า → ตีความและรู้ความหมาย → รับรู้ → เกิดสิ่งก่ปเป็นการเรียนรู้

2. มีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมจะเกิดความรู้ขึ้นไม่ได้ การรับรู้เกิดขึ้นจะต้องมีปัจจัยภายใน และภายนอก

แนวคิดเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสาร

ความหมายของการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสาร พัทธา สายหู (2524 : 84 - 85) ให้ความหมายของกระบวนการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ความหมายอย่างเดียวกันกับการกระทำของสังคม (Social action) ของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (Max Weber อ้างใน จำนง อติวัฒน์ 2534 : 63) ซึ่งสรุปว่า การสื่อสารคือ การปะทะสังสรรค์ทางสังคม หรือการกระทำทางสังคม ซึ่งเป็นรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม (Social action) นั่นเอง

ความหมายของการสื่อสาร มีผู้ให้ความหมายการสื่อสารไว้มากมาย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ หมายถึงพฤติกรรมติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนอง บางประการตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ คือ ความเข้าใจอันที่จะคงอยู่และพัฒนาสังคมมนุษย์ (อนุสิทธิ์ ตั้งคณาภูลักษณ์ 2534 : 11) นอกจากนี้ มณฑล โบบิว (2536 : 14) ได้จำแนกประเภทของการสื่อสาร โดยใช้จำนวนผู้ทำการสื่อสารเป็นเกณฑ์ 3 ประเภท

1. การสื่อสารภายในตัวบุคคล
2. การสื่อสารระหว่างบุคคล
3. การสื่อสารกับสื่อมวลชน

ทั้งนี้จะเห็นว่าเกณฑ์ทั้ง 3 ประเภทนี้ การสื่อสารที่มีความหมายสำคัญมากที่สุดคือการสื่อสารกับสื่อมวลชน (mass communication) เพราะเป็นกระบวนการที่มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลในสังคมมากที่สุด โดยผ่านวิธีการช่องทางสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ เป็นต้น เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo อ้างใน ยุพา สุภากุล 2534 : 19 - 22) สรุปว่า ได้แก่ ผู้ส่งสาร สื่อ สาร และผู้รับสาร ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบดังกล่าวจะต้องมีปัจจัย ดังนี้

1. ผู้ส่งสารประกอบด้วย
 - 1.1 ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) หมายถึงความสามารถในการคิด ฟัง เขียน พูด เป็นต้น
 - 1.2 ทัศนคติ (attitudes) ผู้ส่งสารมีทัศนคติต่อผู้ฟัง ต่อเรื่องที่ต้องการสื่อสาร และต่อตนเอง
 - 1.3 ความรู้ (Knowledge) หมายถึงผู้ส่งสารมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มีความรู้เกี่ยวกับผู้ฟัง เกี่ยวกับสถานการณ์
 - 1.4 ระบบสังคม (Social system) หมายถึง สภาพสังคมที่ทำการส่งวัฒนธรรม (culture) หมายถึงผู้ส่งสารทราบถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมที่ทำการส่ง

2. สารประกอบด้วย

2.1 รหัส (code) หมายถึงภาษาสัญลักษณ์ที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจ อาจเป็นภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

3. การเลือกรับรู้ บุคคลที่จะรับรู้และตีความข่าวสารที่ได้รับในลักษณะสอดคล้องกับทัศนคติ หรือประสบการณ์เดิม

4. การเลือกจดจำ บุคคลนอกเหนือจากเปิดรับแล้ว ยังเลือกให้ความสนใจตลอดจนเลือกรับรู้ และตีความให้สอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อของตนเอง เพื่อจดจำเข้าไปเก็บเป็นประสบการณ์

เมอร์ริลล์ และ โลว์เวินสไตน์ (Merrill and Lowenstein อ้างใน คุษฎี สีนเจิมศิริ 2542 : 29) กล่าวว่า ผู้รับสารแต่ละบุคคลมีระดับการรับสารที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะ และปัจจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ความเหงา ความอยากรู้ อยากเห็น ประโยชน์การใช้สอย ลักษณะเฉพาะของสื่อ โดยทั่วไป

ยูพา สุภาสกุล (2535 : 119 - 134) กล่าวถึงผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะบุคคล ในทางประชากรศาสตร์

1. อายุ (Age) ทำให้คนแตกต่างกันในทางความคิด และพฤติกรรม อายุ ต่างกันทำให้เลือกรับเนื้อหาของสาร การใช้สอย การเลือกใช้สื่อ และการสนใจและมีความยากง่ายแตกต่างกัน

2. เพศ (Sex) ชายหญิงมีความคิดและทัศนคติ พฤติกรรมที่แตกต่างกันตามบทบาททางเพศ และบทบาททางวัฒนธรรม ผู้หญิงมักเป็นคนมีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตามและเป็นแม่บ้าน นอกจากนั้นงานวิจัยหลายฉบับยังพบว่า ผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงมีการหยั่งถึงจิตใจคนได้มากกว่าผู้ชาย และมีความสามารถในการคาดคะเนได้แม่นยำกว่าผู้ชาย

3. การศึกษา (Education) การศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญมากต่อประสิทธิภาพ การสื่อสารของผู้รับ การศึกษานั้นมีหลายระดับ คนที่ได้รับการศึกษาในระดับต่างกัน ในยุคสมัยต่างกัน ในสาขาวิชาต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน รวมทั้งได้รับประสบการณ์ที่ทำให้ได้เรียนรู้สั่งสมจาก พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อนญาติพี่น้อง สื่อมวลชนและตนเอง จึงอาจพบว่าผู้รับที่รับสารได้ตั้งแต่อ่านออก เขียนได้ ระดับอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี โท เอก แต่ละระดับจะมีความรู้ ความเข้าใจต่อคำศัพท์ หัวข้อเรื่องแตกต่างกัน

4. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio economic status) หมายถึงอาชีพ รายได้ และชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว คนที่มีภูมิหลังของครอบครัวแตกต่างกันย่อมมีค่านิยม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท (Role)

จามพิศ สัตย์สงวน (2539 : 11) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า คือการกระทำตามสิทธิ และหน้าที่ตามสถานภาพ สถานภาพและบทบาทมักเป็นของคู่กัน คือมีสถานภาพก็ต้องมีบทบาทด้วย แต่ไม่เสมอไป

สุพัตรา สุภาพ (2542 : 32) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า คือการปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็คือการดูแลเลี้ยงดูบุตร เป็นครู บทบาทก็คือ สั่งสอนอบรมนักเรียนให้ดี แต่ละบทบาทจะมีความสมบูรณ์ หรือสมดุลกัน พอสมควร เช่น มีผู้เหนือกว่า ต้องมีผู้ต่ำกว่า มีครูต้องมีนักเรียน มีนายจ้างก็ต้องมีลูกจ้าง ซึ่งแต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทแตกต่างกันไป ยิ่งสังคมซับซ้อนมากเพียงไร บทบาทก็ยิ่งแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้น

สรุป บทบาท คือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยสังคมส่วนรวม

ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

ทฤษฎีนี้อธิบายพฤติกรรมทางสังคมที่บุคคลแสดงต่อกันตามบทบาทที่สังคมกำหนด ทำนองเดียวกับการแสดงละครตามบทบาท “บท” คือความคาดหวังว่า อะไรควรจะทำ อะไรไม่ควรจะทำ ซึ่งสังคมจะมีกลไกสำหรับควบคุมบังคับใช้บรรทัดฐานทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ปัจจัยสำคัญในการกำหนดบทบาทของบุคคลคือ สังคม (Self) หรือการรับรู้ของบุคคล บุคคลแต่ละบุคคลมีการรับรู้ หรือเข้าใจบทบาทที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Actual) จึงเป็นผลรวมของบทบาทที่สังคมคาดหวัง (Prescribed) กับบทบาทตามการรับรู้ของบุคคล

สรุป ทฤษฎีบทบาทสามารถนำมาอธิบายการรับรู้ และการแสดงบทบาทด้านการเมือง การปกครองของสตรีได้ คือ สตรีแต่ละคนจะแสดงบทบาททางการเมืองการปกครองได้จะต้องได้รับรู้ และเมื่อมีการรับรู้แล้วการแสดงบทบาทจะต้องขึ้นอยู่กับสถานภาพของสตรีในขณะนั้นด้วยว่าจะสามารถแสดงออกมาได้มากน้อยเพียงใด

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยไม่มีการเขียนเอกสารที่เกี่ยวกับสิทธิ และบทบาทของสตรีมากนัก จะพบบ้างแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ครอบครัว แต่สำหรับเอกสารในต่างประเทศมีการศึกษาบทบาทสตรีทางการเมืองการปกครองมากเช่นกัน

จิน เจ เคิร์กแพททริก (สมิทธา จิตตลดาการ 2528 : 23 - 34) ได้อธิบายถึงข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคทำให้สตรีไม่สามารถเข้ามามีบทบาทด้านการเมืองการปกครองได้คือ

1. ข้อจำกัดทางด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่ทำให้ขาดบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำ และประกอบไปด้วยความเชื่อทางศาสนาที่เน้นบทบาทบุรุษ ที่จะได้อำนาจเป็นผู้ปกครองครอบครัวที่ต้องอาศัยอำนาจบังคับ เพื่อจัดระเบียบสังคม จึงทำให้สตรีเชื่อว่าการใช้อำนาจเป็นเรื่องบุรุษ
2. ข้อจำกัดทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งกำหนดบุคลิกภาพที่แตกต่างระหว่างบุรุษและสตรี วัฒนธรรมกำหนดบรรทัดฐานของเพศ จำแนกพฤติกรรมและบทบาทของแต่ละเพศโดยการอาศัยการอบรมสั่งสอนและกล่อมเกลาทางการเมือง จึงเป็นที่เชื่อกันว่าวัฒนธรรมน่าจะเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาตนเองของสตรี จำกัดทางเลือก และโอกาสที่จะให้สตรีมีบทบาททางการเมืองการปกครอง
3. ข้อจำกัดทางด้านบทบาท ในความคิดเชื่อกันว่าบุคคลมีความพยายามที่จะรักษาบทบาทของตนเอง และพยายามประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง ดังนั้นสตรีต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของเพศที่คาดหวังในการเป็นมารดา และเป็นภรรยา จึงทำให้สตรีไม่มีเวลาเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
4. ข้อจำกัดจากการที่บุรุษเป็นผู้วางแผนสมคบคิดเพื่อผูกมัดให้สตรีมีบทบาทภรรยาชัดเจน เป็นมารดา และเป็นภรรยาของครอบครัว จะยอมให้สตรีเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจเท่านั้น

คาโรลีน เอ็ม เอลลิลอด (สมิทธา จิตตลดาการ 2528 : 25 - 26) ได้เสนอทฤษฎีที่อธิบายถึงข้อจำกัดในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีไว้ 4 ทฤษฎี

1. ทฤษฎีวัฒนธรรม (Cultural dualism) สรุปไว้ว่าโดยธรรมชาติแล้วสตรีมีความสามารถมากกว่าบุรุษ เช่น ความสามารถในการให้กำเนิดบุตร บุรุษจึงได้กำหนดวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมสตรีให้มีบทบาทจำกัด โดยไม่ให้สตรีมีส่วนร่วมในทางศาสนา สังคม และการเมือง
2. ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม (Social Evolutionary Theory) มีแนวความคิดว่าการที่สังคมเริ่มจากสังคมปฐมภูมิ สู่สังคมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ทฤษฎีนี้รวมไปถึงการกระทำในสังคมเป็นสังคมสมัยใหม่ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบบุรุษ

3. ทฤษฎีลักษณะการพัฒนา (Developmentalialias) มีสมมุติฐานว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาเป็นการให้ความรู้เฉพาะบุรุษเท่านั้น ขณะเดียวกันก็มีการแสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานสตรี เช่น การทำงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร ไม่ได้นำรายได้มาคำนวณเป็นรายได้ประชาชาติ

4. ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) คือการที่ประเทศโลกที่ 3 ต้องพึ่งพาอาศัยต่างประเทศ ประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาควบคุมการตลาดและเทคโนโลยี ประเทศที่พัฒนาแล้วเข้ามาเบียดบังทรัพยากรจากประเทศที่ยากจน ทำให้บุรุษถูกดูดเข้าตัวเมือง มีทักษะความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่สตรียังต้องใช้แรงงานในภาคเกษตร และถูกกีดกันจากงานด้านเพิ่มผลผลิตเพื่อสังคมส่วนรวม ให้มีบทบาทเฉพาะในการผลิตในครัวเรือนเท่านั้น

สรุป ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีคือ ความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกบุรุษเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อไม่ให้สตรีเข้ามามีบทบาท ซึ่งมีทฤษฎีที่สนับสนุนในความเชื่อเหล่านี้ คือ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม ทฤษฎีลักษณะการพัฒนา ทฤษฎีการพึ่งพา

เคิร์กแพททริก (Kirpatrick) (สมิหรา จิตตลดาการ 2528 : 30 - 31) อธิบายถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทด้านการเมืองการปกครองคือ

1. ความเป็นคนในภูมิภาคเดิม การย้ายถิ่นทำให้บุคคลมีความคิดกับชุมชนไม่ลึกซึ้ง เหมือนกับคนในท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนอเมริกาส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกเป็นคนที่อยู่ในภูมิภาค

2. สภาพแวดล้อมของชุมชนขนาดเล็ก ทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า สังคมขนาดใหญ่

3. ชนชั้นในสังคมสร้างโอกาสประสบการณ์ชีวิตและความรู้สึกให้กับบุคคลมากกว่า การร่วมงานกับสังคมส่วนรวม ชนชั้นจะเปิดโอกาสให้บุคคลในสังคมเข้ามามีบทบาททางสังคม

4. การศึกษา บิดามารดาไม่มีเหตุผลที่จะให้บุตรสาวมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครอง

5. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีผลกระทบต่อพัฒนาตนเอง และมีเหตุผลน้อยกว่าปัจจัยส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวทางสังคม สตรีมีความเชื่อมั่น มีความกระตือรือร้น แสวงหาความสำเร็จ จะสามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้

6. การสังมกล่อมเกลากทางสังคมการเมือง ครอบครัว ดูว่าเป็นบุคคลมีลักษณะชอบสังคม หรือหลีกเลี่ยงสังคม จะเป็นพื้นฐานของการจำแนกเป้าหมายการเข้าสังคม สตรีจะพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง เรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง ผ่านวิธีการกล่อมเกลาก

ทางครอบครัว การมีบิดามารดาเป็นคณะกรรมการหรืออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม จะทำให้สตรีเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไม่ใช่เป็นเรื่องของบุรุษเพียงฝ่ายเดียว

คณะกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทสตรี ของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาพบว่า สิ่งที่น่าสนใจให้สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นคือ

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกและกฎหมายการเลือกตั้งพุทธศักราช 2475 บุรุษ สตรี มีสิทธิทางการเมืองการปกครองเท่าเทียมกัน ทำให้สตรีมีความสนใจสู่เส้นทางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นสตรีมีความตื่นตัวสูง
2. คุณสมบัติส่วนบุคคลของสตรีเป็นปัจจัยสนับสนุนได้แก่ สตรีที่มีอายุกลางคน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลในการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นคณะ ทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทสตรี 2525 : 194 - 195) สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสตรีไทย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรีได้มากได้แก่ ความพร้อมให้สตรีด้วยการพึ่งตนเอง และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร
3. ปัจจัยจากตัวสตรีเอง คือการที่สตรีมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงขึ้น สตรีมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีภาระทางครอบครัวลดน้อยลงด้วยการสร้างความเข้าใจกับบุรุษที่จะมาช่วยรับผิดชอบภาระของครอบครัว

สรุป บทบาทสตรีด้านการปกครอง มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดทางสังคมที่ไม่สามารถทำให้สตรีมีโอกาสรับรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งปัจจัยส่งเสริมมีมากในปัจจุบัน และเอื้อต่อการรับรู้ของสตรีมากขึ้น

บทบาทสตรีไทยในชนบทกับบทบาทด้านการเมืองการปกครอง

สถานภาพของสตรีไทยที่ผ่านมาและกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ระดับที่มีความแตกต่างกันคือ สถานภาพของสตรีไทยในระดับที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง กับสตรีที่ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ หรือที่เรียกว่าสตรีที่อยู่ในระดับชนชั้นสูงกับสตรีที่อยู่ในระดับชาวบ้าน สตรีในระดับชาวบ้านมีเสรีภาพมากกว่าสตรีชั้นสูง ซึ่งถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมแห่งชนชั้น สตรีในระดับชาวบ้านมีการกระจายตัวสูงในเรื่องของอาชีพ มีการประกอบอาชีพในทุกสาขาวิชาชีพ โดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรม ในอดีตอาชีพราชการเป็นอาชีพต้องห้ามของสตรี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาที่สตรีจะเข้าสู่ระบบการเมืองการปกครอง

แต่อย่างไรก็ตามสตรีที่ได้รับบทบาทที่สำคัญในการดูแลสภาพเศรษฐกิจภายในครอบครัว ประกอบกับค่านิยมของสังคมไทยไม่สนับสนุนให้สตรีเป็นผู้นำทางการปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม สตรีมิได้ขาดจิตสำนึกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง จะเห็นได้ว่าจากในระดับท้องถิ่น แม้สตรีจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นแต่สตรีมีความตระหนักสูง

พุทธศักราช 2505 (เริ่มจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน) และเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามา มีบทบาทเป็นกรรมการหมู่บ้าน ปรากฏงานวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน ผู้หญิงร้อยละ 1.07 ได้เข้ามาเป็นกรรมการหมู่บ้าน และร้อยละ 5.30 เข้ามาร่วมเป็นกรรมการของกลุ่มต่างๆ

ในระยะแรกกรมพัฒนาชุมชนได้พัฒนาสตรีในเรื่อง การให้ความรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนา คุณภาพชีวิตครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ระยะต่อมาเน้นให้สตรีจัดตั้งกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่ม ในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจของสมาชิก การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการส่งเสริมให้สตรีเข้ามา มีบทบาท ในทางสังคมและทางการเมืองการปกครองมากขึ้น แต่ก็ยังไม่พัฒนาไปยังการเป็นสถาบันสตรี ในระยะต่อมากกรมพัฒนาชุมชนได้มีการเชื่อมโยงภาระกิจต่างๆ ของกลุ่มสตรีแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ในรูปของคณะกรรมการพัฒนาสตรี ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 โดยกำหนดให้มีการส่งเสริมสตรีให้มีการพัฒนาความรู้ ด้านวิชาการ อาชีพต่างๆ สนับสนุนให้สตรีมีการจัดตั้งกลุ่มสตรีในระดับท้องถิ่น เพื่อความเชื่อมั่น ในตนเองของสตรี และลดอคติจากบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ายังมีข้อจำกัดอีกจำนวนมาก มาประกอบกับกฎหมายไทยบางฉบับยังไม่ให้สตรีมีความเท่าเทียมกับบุรุษอย่างแท้จริง

สรุป บทบาทของสตรีในชนบทในด้านการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ได้รับอิสระมากกว่าสตรีในเมือง แต่ยังคงน้อยกว่าบุรุษ ปัจจุบันรัฐบาลมีหน่วยงานที่เข้ามากระตุ้นให้ สตรีได้แสดงบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ

ทฤษฎีนิยามและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminism) เป็นแนวคิดที่มีการยอมรับกันในกลุ่มของนักวิชาการ หรือที่เคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี ในประเทศไทยทฤษฎีสตรีนิยมเพิ่งจะเข้ามาเป็นที่รู้จักมา เมื่อไม่นานนัก ทฤษฎีสตรีนิยมนำเสนอเกี่ยวกับสตรีนิยมทางตะวันตก จึงถูกมองว่าทฤษฎีนี้ เป็นแนวคิดครอบงำทางความคิดแบบอาณานิคม ไม่ได้มีแนวคิดไปในทางต่อสู้เรื่องการเมืองการปกครอง เป็นเรื่องปัจเจกบุคคล เสรีนิยมเป็นแนวคิดเพื่อรวมกลุ่มสตรี ในการทำกิจกรรมทางด้านการเมือง การปกครอง ซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดแบ่งออกได้ ดังนี้

1. สตรีแนวคิดเสรี (Lieral Feminsm) เป็นแนวคิดของนักสตรีนิยมรุ่นแรกของกลุ่ม มีการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติต่อสตรีให้เท่าเทียมกับผู้ชายโดยเสนอความคิดว่า ธรรมชาติแล้วผู้หญิงมี ตัวตนอิสระจากผู้ชาย มีสิทธิขั้นพื้นฐานและผลประโยชน์เท่าผู้ชาย ผู้หญิงอยู่ภายใต้โครงสร้าง

ปฏิเสธทั้งหลายในความเป็นพลเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ ได้รับสิทธิเรียกร้องประกอบด้วย สิทธิจะมีชีวิตอยู่ในสิทธิเสรีภาพ และการแสดงความสุข

2. สตรีนิยมลัทธิมาร์ก (Marxist Feminism) มีแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงว่าต้องตกอยู่ในสภาพที่ขึ้นอยู่กับผู้ชาย หรือตกอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้ชาย เนื่องจากลัทธิมาร์กต่อต้านทุนนิยมหากกำจัดได้ ความเท่าเทียมกับบุรุษก็จะเกิดขึ้นในแนวคิดนี้มักนำเสนอในเรื่องความไม่เท่าเทียมของชนชั้น

3. สตรีนิยมแนวหลังยุคสมัยใหม่ (Postmodern Feminism) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงหลายแบบ กลุ่มนี้ได้สำรวจชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา เพศสัมพันธ์ เพศ ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย มีความเสมอกัน และมีรูปแบบลักษณะที่เชื่อมโยงกัน คือ เจื่อนใจทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง กลุ่มนี้เน้นประสบการณ์การเลือกปฏิบัติต่อสตรีแตกต่างกัน เช่น แยกต่างทางสีผิว

สรุป ทฤษฎีสตรีนิยมชี้ให้เห็นถึงสตรีมีสิทธิในชีวิตของตนเองเท่าเทียมกับบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามสตรีก็ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุรุษตลอดมา

แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิสตรีและการพัฒนาสตรี

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่ให้ความเท่าเทียมกันระหว่างสตรีและบุรุษใน พ.ศ. 2475 และจนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ในหมวดที่ 1 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตราที่ 10 และมาตราที่ 29 กล่าวโดยรวมในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่มีความเท่าเทียมกันในกฎหมาย มาตราที่ 10 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานภาพของบุคคล ฐานะเศรษฐกิจจะกระทำมิได้ และมาตราที่ 47 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การจัดตั้งองค์กรภายในการดำเนินกิจการและข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากบทบัญญัติดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ จะเห็นว่ากฎหมายถือว่าสตรีมีความเป็นคนเท่าเทียมกับบุรุษ ดังนั้นในการที่สตรีจะแสดงบทบาทไปเท่าเทียมกับบุรุษตามกฎหมายกำหนดย่อมทำได้และบทบาทเหล่านี้ใครละเมิดไม่ได้

อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะกำหนดสิทธิ และบทบาทสตรีไว้อย่างชัดเจน สตรีก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจุบันบทบาทในทางการเมืองการปกครองของสตรี สตรีมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ทุกระดับ ในฐานะผู้เลือกตั้ง ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตามตำแหน่งที่จะได้รับการแต่งตั้งทางการเมือง และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง สตรียังไม่ได้รับการแต่งตั้ง หรือหากมีก็เพียงแต่จำนวนน้อยเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงยังมีการเอาเปรียบทางเพศ

สภาพปัญหาและแนวโน้มนโยบายและกฎหมายสตรี

สตรีมีแนวโน้มด้านการเกิดปัญหาตามนโยบายที่รัฐกำหนดตามรัฐธรรมนูญโดยแบ่งออกเป็นภาพรวมด้านๆ ดังนี้

1. สภาพปัญหาและแนวโน้มด้านนโยบายของรัฐต่อสตรี

1.1 แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับสตรีมีความชัดเจนมากขึ้น นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทสตรี โดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งนำไปสู่กิจกรรมอื่นๆ รวมถึงการทำกิจกรรมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้สิทธิของตนเองทางการเมืองการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญคือ การก่อตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานของสตรีแห่งชาติ (กสส.) ในลักษณะหน่วยงานถาวรของรัฐมีอำนาจชัดเจน คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่และมีบทบาทสำคัญต่อเนื่อง และได้นำมาซึ่งการปรับปรุงสภาพและบทบาทของสตรีในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะสตรีในชนบท โดยกรมพัฒนาชุมชนได้ลงพื้นที่ให้การอบรมพัฒนาสตรี สนับสนุนบทบาทของสตรี จนทำให้สตรีในชนบทกลุ่มหนึ่งได้รับการพัฒนาการรับรู้สิทธิและบทบาทของตนเองเท่าเทียมกับบุรุษขึ้นมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น

1.2 รัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัย ได้แถลงนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมความเสมอภาคให้โอกาสสตรีที่จะทำงานเกี่ยวกับสตรี และปกครองคุ้มครองในการที่สตรีจะถูกนำไปหาประโยชน์ทางบทบาทในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่านโยบายการเสริมสร้างความเสมอภาคของโอกาสในการทำงานยังถูกจำกัดอยู่เฉพาะการทำงานในภาครัฐเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายถึงในภาคเอกชน ซึ่งสตรียังถูกกีดกันเลือกปฏิบัติ

1.3 ประเด็นสำคัญและน่าเป็นห่วงคือ การเคลื่อนไหวที่มีผลในด้านของสตรีเกิดจากนโยบายของรัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามเงื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่แน่นอนชัดเจน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รองรับสิทธิ และความเสมอภาคของสตรีไว้อย่างชัดเจน แนวคิดเรื่องความเสมอภาคเป็นเพียงนโยบายแห่งรัฐที่อาจใช้ในการกำหนดนโยบาย

หรือมาตรการกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่ก่อให้เกิดการฟ้องร้องต่อผู้ที่ไม่เคารพความเสมอภาคของสตรี ดังนั้นหลักประกันความเสมอภาคของสตรีมิได้เป็นปีกแผ่นมั่นคงตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวขอแก้ไขรัฐธรรมนูญหลายมาตรา แต่ไม่มีประเด็นความเรื่ององค์กรสตรี ซึ่งต่อไปไม่สามารถคาดได้ว่าสตรีจะเปลี่ยนไปทางทิศใดตามนโยบายของรัฐบาล

1.4 ปัจจุบันรัฐบาลไม่มีนโยบาย กฎหมายหรือมาตรการพิเศษชั่วคราว เพื่อเร่งรัดเสริมสร้างเสมอภาคของสตรีในโอกาสต่างๆ ซึ่งสตรีถูกปิดกั้นมาช้านาน โอกาสเหล่านี้ได้แก่ โอกาสทางการศึกษา การมีแรงงานอาชีพที่มั่นคง และเกียรติยศศักดิ์ศรี การรับราชการในตำแหน่งที่สูงๆ และเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง โอกาสเหล่านี้คือโอกาสด้านการวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารการปกครอง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญต่อสาธารณชน และจะทำให้สตรีได้รับการยอมรับมากขึ้น มาตรการพิเศษนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสภาพสตรีที่ถูกปิดกั้นโอกาสมาช้านาน และเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผลมาแล้วหลายประเทศ มาตรการดังกล่าวได้นำเสนอไว้ด้านหลังแผนงานหลักของสตรี เรื่องสตรีกับการมีส่วนร่วมในสังคม มาตรการที่ได้เสนอไว้ เช่น การเพิ่มสัดส่วนของข้าราชการในระดับบริหาร การแต่งตั้งสตรีในคณะกรรมการระดับชาติชุดต่างๆ การแต่งตั้งสตรีในวุฒิสมาชิก เป็นต้น

1.5 ประเทศไทยยังขาดองค์กรพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติต่อสตรี องค์กรมีหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทโดยทั่วไปให้แก่ศาลยุติธรรม ซึ่งจะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ ซึ่งศาลยุติธรรมสามารถปฏิเสธที่จะได้รับพิจารณาคดีก็ได้เมื่อสตรียื่นคำฟ้องร้องว่าตนถูกเลือกปฏิบัติ โดยศาลสามารถอ้างได้ว่าในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายรองรับความเสมอภาคของสตรี ถ้าศาลจะรับฟ้องก็จะใช้กระบวนการวิธีพิจารณาเหมือนคดีแพ่งโดยทั่วไป และจะมีปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้พิพากษาต่อสตรีอีกด้วย

1.6 พรรคการเมืองส่วนใหญ่ยังมีได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องสตรีอย่างจริงจัง แม้พรรคการเมืองบางพรรคจะมีนโยบายเกี่ยวกับสตรีอยู่บ้าง สตรีมีส่วนร่วมในระดับนโยบายและวางแผนของพรรคการเมืองในระดับต่ำ จำนวนผู้เลือกตั้งสตรีทุกระดับมีจำนวนน้อยมาก และไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้สมัครสตรีเหล่านั้น มีความสนใจในเรื่องสิทธิและการเมืองการปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ สภาพดังกล่าวทำให้สตรีมีโอกาสน้อยในการกำหนดนโยบายและการบัญญัติกฎหมายทั้งในเรื่องทั่วไปและเรื่องผลประโยชน์ของสตรีโดยตรง แต่อย่างไรก็ยังมีแนวคิดในการที่จะพัฒนาสตรีให้มีความรู้ความสามารถเทียบเท่าบุรุษอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ

2. สภาพปัญหาและแนวโน้มด้านสตรีและปัจจัยแวดล้อม

2.1 สตรีขาดข้อมูลและขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย นอกจากนี้สตรียังถูกปลูกฝังให้มีเจตคติว่ากฎหมายเป็นเรื่องที่อยู่ยากซับซ้อน เป็นเรื่องของบุรุษไม่เกี่ยวข้องกับตน สตรีส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของนโยบายและกฎหมาย

2.2 สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีน้อย สาเหตุเนื่องมาจากจำนวนสตรีที่เข้ามาสมัครรับเลือกตั้งมีน้อย และในการดำรงตำแหน่งที่มาจากการแต่งตั้งมักไม่ได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับการแต่งตั้งก็มีน้อยกว่าผู้ชายหลายเท่า ผู้ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ ซึ่งสตรีในชนบทไม่มีโอกาสเข้ามามีบทบาทตรงนี้ ดังนั้นจึงทำให้สตรีได้รับการดูแลด้านสถานภาพไม่ทั่วถึงและขาดความจริงใจ สตรีส่วนน้อยมากที่มีบทบาทเป็นผู้บังคับกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งในฐานะตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน เป็นต้น ตำแหน่งที่กล่าวมานี้เพิ่งได้มาไม่นาน นอกจากนี้ยังมีระเบียบของหน่วยงานบางหน่วยงานที่กีดกันการเข้าทำงานของสตรี

2.3 เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายส่วนใหญ่ทั้งหมดเป็นผู้ชาย จึงขาดข้อมูลและไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิสตรี และความเสมอภาคของสตรี นอกจากนี้ในบางหน่วยงานที่เริ่มรับสตรีเข้าทำงาน ถ้าผู้ปฏิบัติงานสตรีคนใดมีความสนใจต่อเรื่องความเสมอภาคทางเพศ มักจะถูกเพ่งเล็งหรือกระเช้าเข้าเหย้าของผู้อาวุโสหรือเพื่อนร่วมงาน

2.4 อคติและการเอารัดเอาเปรียบทางเพศยังปรากฏในวิชากฎหมายสตรีที่ได้รับผลกระทบไม่กล้าเรียกร้องหรือคัดค้าน เนื่องจากอับอายหรือเกรงกลัว อคติและการเอารัดเอาเปรียบดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ความพร้อมให้สตรีด้วยการพึ่งตนเองและยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

2.5 โอกาสในการฝึกอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องสิทธิและบทบาททางกฎหมายมีน้อยมาก จึงทำให้สตรีไม่สามารถพัฒนาความรู้ของตนเองด้านการเมืองการปกครอง

2.6 แม้สตรีจะมีการศึกษาด้านนิติศาสตร์มากขึ้น แต่ความสนใจหรือจิตสำนึกด้านสิทธิความเสมอภาคด้านการเมืองการปกครองมีน้อย หรือเพียงแค่ศึกษาอย่างไม่ได้ทำการวิจัยเก็บข้อมูล

2.7 มีสตรีจำนวนมากที่ประสงค์จะมีบทบาท หรือวิชาชีพในด้านนิติบัญญัติหรือการบังคับใช้กฎหมาย แต่ขาดผู้ชี้แนวทางให้การสนับสนุน

2.8 การบริการองค์กรของรัฐและเอกชนในการให้ความรู้และความช่วยเหลือด้านกฎหมายของสตรีมีน้อย และขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง

3. สภาพปัญหาและแนวโน้มด้านองค์กรเพื่อสิทธิและความเสมอภาคของสตรี

3.1 องค์กรในลักษณะนี้ยังมีน้อยและกระจุกอยู่ในตัวเมืองใหญ่ๆ ความร่วมมือและการประสานงานในระหว่างกันและกันเริ่มดีขึ้นในกลุ่มองค์กรที่มีแนวทางในการทำงานเดียวกัน แต่ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่ายการทำงานที่เป็นปึกแผ่นเข้มแข็ง เนื่องจากภาระงานเฉพาะหน้าทำให้องค์กรแต่ละองค์กรหมกมุ่นอยู่กับภาระงานของตน และทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะมีวิเคราะห์สถานการณ์ได้มากนัก

3.2 องค์กรเหล่านี้มักมีปัญหาด้านการขาดแคลนทุนทรัพย์และทรัพยากรทุกด้าน และยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ การทำงานจึงเป็นลักษณะอาสาสมัครมากกว่ายึดเป็นวิชาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องของคุณภาพงาน

สรุป แนวโน้มสภาพปัญหาของสตรีในด้านการเมืองการปกครองประกอบด้วย ด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น ด้านนโยบายของรัฐ ด้านการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกฎหมายส่วนใหญ่ และด้านที่สนับสนุนให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ในด้านสิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครอง

สตรีไทยกับการรับรู้กฎหมายและการเข้าร่วมด้านการเมืองการปกครอง

อนุสัญญาฯ ข้อที่ 7 บัญญัติให้รัฐภาคีได้ใช้มาตรการทุกประการที่จะจัดการเลือกปฏิบัติในด้านการเมืองการปกครอง และบทบาททางส่วนรวม (Public life) ของสตรีโดยเฉพาะจะต้องให้หลักประกันสิทธิ และความเสมอภาคในการรับสมัครตั้ง และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแสดงประชามติ การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายการรับตำแหน่งต่างๆ ทางราชการ และการปฏิบัติราชการในหน้าที่ทุกตำแหน่งและทุกระดับ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหน่วยงานเอกชนให้มีบทบาทด้านการเมืองการปกครอง

สภาพปัญหาของสตรีไทยกับการรับรู้กฎหมายและการเข้าร่วมทางการเมืองการปกครองสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.1 ปัจจุบันไม่มีกฎหมายจำกัดสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง สตรีสามารถเข้าร่วมได้ทั้งในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้ออกเสียงเลือกตั้งทุกระดับ

1.2 อย่างไรก็ตามสำหรับตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งทางการเมือง เช่น วุฒิสมาชิก หรือไม่ใช่ตำแหน่งทางการเมือง เช่น ตำแหน่งกรรมการหรือที่ปรึกษาในระดับต่างๆ นั้น ปรากฏว่าสตรีไม่ได้รับการแต่งตั้ง หรือถ้ามีการแต่งตั้งก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ยกเว้นแต่ตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน หรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการบทบาทสตรีดั้งเดิม ซึ่งเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมแนวคิดการแบ่งแยกทางเพศอย่างตายตัว

1.3 ขณะนี้การดำเนินการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาตำบลได้ดำเนินการเสร็จสิ้นสตรีได้มีโอกาสในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น และมีข้อเสนอแนะจากองค์กรสตรีและสถาบันการศึกษาโดยผ่านทางคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติว่าองค์กรประกอบของสภาตำบลควรมีผู้แทนที่เป็นสตรีในระดับหมู่บ้าน 2 คน เข้าร่วม (มาตรา 8) และให้สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีแผนส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ (มาตรา 27) ความเห็นต่อข้อดังกล่าวแยกออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกเห็นว่าเป็นการเรียกร้องสิทธิพิเศษ ซึ่งน่าจะเป็นผลลบแก่สตรี

มาตรการในการให้ความรู้ทางกฎหมายกับสตรี

สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาทางกฎหมายในปัจจุบัน เนื่องจากสตรีเป็นประชากรที่มีจำนวนมาก และนับวันจะเพิ่มมากกว่าบุรุษ ดังนั้นในอนาคตสตรีจึงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะสตรีที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชนบท กลุ่มสตรีเหล่านี้เป็นกลุ่มกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงควรมีมาตรการพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายแก่สตรี เพื่อสตรีจะได้นำความรู้ ความสามารถเหล่านี้มาปกป้องตนเองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม ซึ่งในการส่งเสริมนี้หน้าที่สำคัญคือรัฐบาล ซึ่งมีวิธีส่งเสริมต่อไปนี้

1. สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับกฎหมายในวิชาต่างๆ
2. สนับสนุนเปิดวิชาสตรีกับกฎหมายในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนทุกแห่ง
3. สนับสนุนงานวิจัยด้านสตรีกับกฎหมายและนโยบายของรัฐ
4. กระตุ้นนักศึกษาและอาจารย์ในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิ และความเสมอภาคทางเพศและให้มีบทบาทในการส่งเสริมหลักการและกิจกรรมดังกล่าว

5. การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสตรีให้บุคลากรของรัฐและเอกชนส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยในเนื้อหาเดียวกัน

สรุป มาตรการให้ความรู้ด้านกฎหมายกับสตรี ควรจะดำเนินการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสตรีเป็นประชากรที่มีจำนวนมากและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดระบบการศึกษาในเรื่องสิทธิสตรีที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สตรีมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาสตรีมาเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี เพื่อให้สตรีสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนไปใช้ประโยชน์สูงสุดตามขีดความสามารถ และมีบทบาทในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี ผลของการพัฒนาทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยเป็นอย่างมาก แต่สตรีไทยก็ยังมีประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย

นโยบายการพัฒนาสตรีไทยในปัจจุบัน

แนวคิดในการพัฒนาสตรีไทยในปัจจุบันมาจากแนวคิดจากการประชุมระดับโลกของเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 (Fourth World Conference on Women) ที่ปักกิ่ง เมื่อ พ.ศ. 2538 วิเคราะห์บทบาทหญิงชายในปัจจุบัน โดยในระยะแรกของการดำเนินงานพัฒนาสตรี (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 และ 2) เป็นการพัฒนาให้สตรีได้ทีความรู้พื้นฐานในด้านคหกรรมศาสตร์ การปรับปรุงบ้านเรือน การดูแลเด็ก และการรวมกลุ่มองค์กรที่ซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาสตรีในระยะนี้มีความตื่นตัวอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่สหประชาชาติได้ประกาศทศวรรษสตรี (พ.ศ. 2519 - 2528) ซึ่งนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525 - 2544) ของประเทศไทยสำหรับกำหนดเป็นแผนแม่บทการจัดทำแผน 5 ปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้มีการกำหนดให้มีการพัฒนาสตรีระดับชาติขึ้นเป็นรูปธรรม คือ คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ ซึ่งต่อมาได้มีเปลี่ยนแปลงมาเป็นคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ในปี พ.ศ. 2532 ทำหน้าที่เป็นองค์การ เพื่อส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ และทำให้กระบวนการพัฒนาสตรีของประเทศมีทิศทางไปในทางที่จะทำให้สตรีมีความรู้พื้นฐานด้านอาชีพและรายได้

นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535 - 2554)

นโยบายและแผนงานหลักพัฒนาสตรีระยะยาว เป็นแผนงานที่เน้นการมองไปในอนาคต และเน้นการพัฒนาศักยภาพของสตรีเป็นหลัก ซึ่งในการพัฒนาสตรีให้ประสบผลสำเร็จจะต้องนำนโยบายไปแปรเป็นแผนปฏิบัติการและแผนประสานงานโดยกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นโยบายแผนงานฉบับหลักนี้ได้กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย และกลยุทธ์ของการพัฒนาสตรี ซึ่งมีรายละเอียดได้แก่

1. ลักษณะของสตรีที่พึงประสงค์ นโยบายและแผนงานหลักได้แบ่งลักษณะของสตรีที่พึงประสงค์ 3 ประเภทคือ

1.1 คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ สุขภาพร่างกายจิตใจ ความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และการมีบทบาทในสังคมส่วนรวม

1.2 ชีวิตและครอบครัว ได้แก่ มีเสรีภาพที่จะรักและเลือกคู่ครอง สิทธิในการตัดสินใจ รับภาระร่วมกับบุรุษ ความรับผิดชอบร่วมกันของชายและหญิงในภาระกิจของครอบครัว และการสร้างครอบครัว

1.3 การมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยม และบทบาทของสตรีการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจในปัญหาและกิจกรรมชุมชน การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาวิกฤตของสังคม และกระบวนการพัฒนาต่างๆ

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรี นโยบายและแผนการหลักได้กำหนดวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาสตรีไว้ว่า

2.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของสตรีทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความถนัด สังคมและ จิตใจ

2.2 เพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย โดยการจัดการเลือกปฏิบัติ ต่างๆ

2.3 เพื่อให้สตรีได้รับการคุ้มครองในทุกๆ ด้าน ในฐานะที่เป็นมนุษย์

2.4 เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการพัฒนาต่างๆ

3. นโยบายหลักด้านการพัฒนาสตรี นโยบายและแผนงานหลักได้กำหนดนโยบาย ในการพัฒนาสตรีไว้ 5 ประการ คือ

3.1 ส่งเสริมให้สตรีพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด สังคม และจริยธรรมให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ

3.2 ส่งเสริมให้สตรีได้รับการพัฒนาจนถึงลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3.3 ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางของสังคม มีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจและพัฒนาทุกๆ ด้าน

3.4 จัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

3.5 ให้ความคุ้มครองแก่สตรีให้พ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบและการทำทารุณ และพัฒนาสังคมให้มีค่านิยมและเจตคติเป็นที่ยอมรับกำลังความคิด กำลังแรงงาน การมีส่วนร่วม ของสตรี ตลอดจนคุณค่าของสตรี

4. กลยุทธ์พื้นฐานในการดำเนินงานพัฒนาสตรี นโยบายและแผนงานหลักได้กำหนด กลยุทธ์พื้นฐานในการดำเนินงานพัฒนาสตรีไว้ 4 กลยุทธ์ คือ

4.1 กลยุทธ์ด้านองค์กรและแผนงานเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีในกระบวนการพัฒนาสตรีของประเทศ โดยการสร้างเครือข่าย การสร้างพลัง การรณรงค์ และการประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศเกี่ยวกับสตรีและการฝึกอบรม เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสตรีโดยการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล วิจัย และถ่ายทอดความรู้ให้แก่สตรี เพื่อให้สตรีมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

4.2 กลยุทธ์ด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและเจตคติ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งปรับเปลี่ยนค่านิยมและเจตคติต่อสตรี ทั้งในระดับสังคมกว้างและในระดับครอบครัว โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นและกระบวนการพัฒนาสตรี การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน และการสั่งสอนทางครอบครัว

5. แผนงานหลัก นโยบายและแผนงานหลักได้กำหนดแผนงานหลักในการพัฒนาไว้ 7 แผน คือ

5.1 แผนพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี

5.2 แผนส่งเสริมความเสมอภาคทางกฎหมายพิทักษ์ความปลอดภัยของสตรี และสวัสดิการ

5.3 แผนพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม

5.4 แผนปรับปรุงและแก้ไขปัญหาสตรีกลุ่มพิเศษ (ธุรกิจทางเพศ)

5.5 แผนปรับปรุงกลไกการพัฒนาสตรี

5.6 แผนวิจัยและข้อมูลสตรี

5.7 แผนรณรงค์และเผยแพร่ข้อมูลสนเทศด้านสตรี

ซึ่งในแต่ละแผนงานหลักยังประกอบด้วยงานย่อย

สรุป การพัฒนาสตรีเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ที่มีฐานความคิดที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้ประชากรยากจนได้รับส่วนแบ่งจากการใช้ทรัพยากรมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนา การพัฒนาสตรีในระยะแรกได้นำแนวคิดในการพัฒนามาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาซึ่งไม่ประสบผลสำเร็จ จึงได้นำแนวคิดสตรีกับการพัฒนาซึ่งมีมุมมองที่ต่างออกไป แต่กิจกรรมในการพัฒนายังคล้ายกับกิจกรรมตามแนวคิดเดิม การพัฒนาสตรีในปัจจุบันได้นำแนวคิดวิเคราะห์บทบาทหญิงชายกับการพัฒนามาเป็นกรอบในการดำเนินงาน

การพัฒนาสตรีในประเทศไทยที่ผ่านมาได้ใช้แนวคิดในการพัฒนาและสตรีกับการพัฒนาเป็นกรอบในการพัฒนาเช่นกัน และแนวคิดวิเคราะห์บทบาทหญิงชายกับการพัฒนามีเป็นแนวคิดหลักของการกระบวนการพัฒนาสตรีในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการมีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาสตรี และมีสตรีกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา

อย่างชัดเจน เช่น นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535 - 2554) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ความต้องการของสตรีซึ่งแตกต่างจากบุรุษถูกละเลยหรือมองข้ามไปด้วยความไม่เข้าใจถึงความแตกต่าง และเพื่อผนวกสตรีเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาสตรีในประเทศไทยที่ผ่านมาได้ใช้แนวคิดในการพัฒนาและสตรีกับการพัฒนาเป็นกรอบในการพัฒนาเช่นกัน และแนวคิดวิเคราะห์บทบาทหญิงชายกับการพัฒนาก็เป็นแนวคิดหลักของกระบวนการพัฒนาสตรีในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการมีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาสตรี และมีสตรีกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาอย่างชัดเจน เช่น นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535 - 2554) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ความต้องการของสตรีซึ่งแตกต่างจากบุรุษถูกละเลยหรือมองข้ามไปด้วยความไม่เข้าใจถึงความแตกต่าง และเพื่อผนวกสตรีเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาสตรี

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินงานพัฒนาสตรีโดยเฉพาะสตรีในชนบทมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 องค์กรสตรีมีการรวมกลุ่มกันปฏิบัติงานเพื่อให้ชุมชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถือเป็นฐานล่างของการพัฒนาชนบท โดยเริ่มตั้งแต่การรวมกลุ่มสตรีในหมู่บ้านที่สมัครใจในลักษณะอาสาสมัคร และให้สตรีเหล่านั้นได้คัดเลือกเป็นองค์กรบริหารกิจกรรมสตรีกันเองในรูปแบบของการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรในแต่ละระดับ เพื่อเป็นแกนนำในทางความคิด การตัดสินใจ การวางแผน แก้ไขปัญหาในชนบทและการพัฒนาสตรี ประกอบกับครุรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ อนุมัติให้ประกาศใช้ปฏิญญาสตรีไทยอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2537 โดยให้หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน องค์กรธุรกิจ สื่อมวลชนและประชาชนร่วมมือกันในการพัฒนาสตรี กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสตรี พ.ศ. 2538 ให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีมี 4 ระดับ คือ

1. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ประกอบด้วยสตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านนั้น มีจำนวนอย่างน้อยเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยนายอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง
2. คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล (กพสต.) ประกอบด้วยประธานและกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน หมู่บ้านละสองคน โดยนายอำเภอหรือปลัดอำเภอหรือหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง

3. คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) ประกอบด้วยประธานและกรรมการพัฒนาสตรีตำบล ตำบลละสองคน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง

สำหรับสตรีที่อยู่ในเขตเทศบาลสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอได้ โดยการได้รับคัดเลือกเป็นสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาอำเภอ

4. คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) ประกอบด้วยประธานและกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ อำเภอละสองคน และสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาสตรีระดับจังหวัดอีกจำนวนห้าถึงยี่สิบคน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ศักยภาพผู้นำสตรีแต่ละระดับให้มีพลัง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาของภาคีการพัฒนาต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการสร้างสรรค์ระหว่างเครือข่ายองค์กรของประชาชน ในสถานภาพที่เป็นองค์กรเอกชนประเภทหนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับต่างๆ ล้วนเป็นผู้เสียสละอุทิศตน และสมัครใจในลักษณะอาสาสมัคร ไม่มีค่าตอบแทน หรือสวัสดิการใดๆ จากทางราชการแต่ประการใด

ภารกิจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาสตรี

การพัฒนาสตรีแต่ละระดับเป็นภารกิจในลักษณะรวมพลัง เพื่อสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชนพัฒนาชนบทของสตรีที่พึงมีต่อสังคมซึ่งรวบรวมข้อมูล ปัญหาความต้องการด้านการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน เสนอแก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นของราชการ หน่วยงานต่อสภาเทศบาล องค์กรเอกชน และชุมชนเพื่อพิจารณาแก้ปัญหาตามความเหมาะสม

นอกจากนี้กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดนโยบายการพัฒนาสตรี เพื่อให้สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) มีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรี เพื่อเป็นการป้องกันการอพยพย้ายถิ่น เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพในท้องถิ่นโดยกรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุนเงินทุนในลักษณะทุนของกลุ่ม การบริหารจัดการธุรกิจ โดยมุ่งให้ความรู้ ทักษะในการผลิตการตลาด การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการเชิงธุรกิจขนาดเล็ก

2. ด้านสังคม โดยการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายองค์กรสตรีในด้านการคิดการตัดสินใจ องค์กรสตรีทุกระดับจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เป็นการพัฒนาองค์กรสตรีให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ความสัมพันธ์ ความรัก ความอบอุ่นระหว่างสมาชิกในครอบครัว การแก้ปัญหาสังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตในครอบครัวให้ดีขึ้น

3. ด้านการเมืองการปกครอง โดยส่งเสริมสถานภาพสตรีให้มีความรู้ ความสามารถ เข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองในระดับต่างๆ การมีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจ การวางแผนร่วมกับบุรุษ ตลอดจนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก

โดยเฉพาะการป้องกันระบบการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต และสามารถเป็นแกนนำในการรณรงค์ การเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยเวทีประชาคม เป็นเวทีส่งเสริมการเรียนรู้ขององค์กรสตรี ให้มีความเข้มแข็ง

4. ด้านสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมสตรีให้ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ร่วมกันรับผิดชอบในชุมชนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน กรมพัฒนาชุมชนเห็นว่าสตรีมีบทบาทสำคัญ มีการสนองนโยบายปากท้อง พร้อมปลอดภัย และ ก้าวไกลทางการเมือง ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงมหาดไทย สตรีจึงมีบทบาทเด่นชัด ที่จะ นำการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ กรมพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่นมั่นคง สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา คือ ทุกคนในครอบครัวในชนบทเป็น ครอบครัวพัฒนาและการรวมกลุ่มสตรีที่เข้มแข็งทำให้เกิดผลดีต่อองค์กรสตรีคือ

4.1 องค์กรสตรีเป็นที่ยอมรับขององค์กรภาครัฐและเอกชนมากขึ้น สามารถเชื่อม ประสานกิจกรรมและงบประมาณได้โดยตรง

4.2 องค์กรสตรีมีอิสระทั้งความคิด การตัดสินใจ และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

4.3 องค์กรสตรีสามารถเชื่อมเครือข่ายระหว่างองค์กรสตรีด้วยกันเอง และองค์กร สตรีจากหน่วยงานอื่น

4.4 องค์กรสตรีจะมีการบริหารงานที่เป็นระบบและเป็นทีม โดยอยู่บนพื้นฐาน ของกฎหมาย

4.5 สามารถแสวงหางบประมาณจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่างประเทศโดยตรง

สตรีในชนบทเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่กุมเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องมาจากประเทศไทย ยังประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ดังนั้นความเจริญก้าวหน้าจึงต้องขึ้นอยู่กับสตรีในชนบท รัฐจะต้องพัฒนาสตรีในชนบทให้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ความคิดเพื่อสตรีจะได้พัฒนาตนเอง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และส่งผลไปสู่ครอบครัว องค์กร กลุ่ม ชุมชน และประเทศชาติต่อไป จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันหน่วยงานได้ให้ความสำคัญและเข้ามาวางรากฐานในการพัฒนา โดยเฉพาะ การพัฒนาโดยกรมพัฒนาชุมชนวางรากฐานในการพัฒนาชีวิตสตรีไว้มากมาย ซึ่งบางชุมชนก็ได้ผล คือสตรีสามารถรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เอื้อต่อสตรีเอง ชุมชน แต่บางชุมชนยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร เพราะปัจจัยหลายอย่างของแต่ละชุมชนแตกต่างกันไปตามบริบทของชุมชน แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษานอกสารพบว่าการพัฒนาสตรีในปัจจุบันรุดหน้าไปกว่าเดิมมาก เพราะการพัฒนา สตรีเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมอีกด้วย

เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตำบลกำแพงเขา

สภาพภูมิศาสตร์

ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเมือง มีเนื้อที่ 38.43 ตารางกิโลเมตร หรือ 27,959 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	จด	ตำบลท่าจั่ว ตำบลโพธิ์เสด็จ
ทิศใต้	จด	อำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม
ทิศตะวันออก	จด	ตำบลไชยมนตรี ตำบลโพธิ์เสด็จ
ทิศตะวันตก	จด	ตำบลท่าจั่ว

ตำบลกำแพงเขา ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ร้อยละ 98.95 ของเนื้อที่ทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา 2545 : 30)

การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังรายละเอียด ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านสวนพล
- หมู่ที่ 2 บ้านนาโหนด
- หมู่ที่ 3 บ้านย่านซื่อ
- หมู่ที่ 4 บ้านชัน
- หมู่ที่ 5 บ้านตีนนา
- หมู่ที่ 6 บ้านกลาง
- หมู่ที่ 7 บ้านห้วยปราง
- หมู่ที่ 8 บ้านหवाद
- หมู่ที่ 9 บ้านหนองสูง

ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนประชากรรวม 7,168 คน แยกตามเพศได้เป็น เพศชาย 3,823 คน เพศหญิง 3,646 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 728.38 คนต่อตารางกิโลเมตร (ข้อมูล กชช. 2 ค. 2543)

ประวัติความเป็นมาทางการเมืองการปกครองของตำบลกำแพงเขา

ตำบลกำแพงเขามีลักษณะการปกครองแบบการปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่สมัยราชการที่ 5 เป็นต้นมา ตำบลกำแพงเขามีการปกครองท้องถิ่นแบบมีผู้ใหญ่บ้านและกำนัน โดยผู้ปกครองจะถูกแต่งตั้งจากบุคคลในท้องถิ่นที่มีอิทธิพล มีญาติพี่น้องมาก และฐานะทางเศรษฐกิจดี ใช้พระเดชพระคุณในการปกครอง ระดับความรู้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นอุปสรรคในการปกครองตำบล เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ให้การเชื่อฟัง เนื่องจากอยู่ในระบบเครือญาติ แต่ในอดีตไม่เคยปรากฏว่าผู้นำตำบลกำแพงเขาจะเป็นสตรี หรือสตรีจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของตำบล ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นระบบมากขึ้น แต่ผู้ที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งก็ยังคงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น หลังจาก 14 ตุลาคม 2514 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ประชากรทุกเพศทุกวัยและทุกชนชั้นมีความตื่นตัวเรื่องทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะสตรีตำบลกำแพงเขา ได้ถูกพัฒนาในเรื่องของระบอบประชาธิปไตยมาก สาเหตุเนื่องมาจากเป็นพื้นที่สีชมพู สตรีตำบลกำแพงเขาสามารถจัดตั้งกลุ่มสตรีขึ้นมาได้ และในการทำกิจกรรมกลุ่มของสตรีตำบลกำแพงเขาทำให้สตรีมีความเข้มแข็ง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิทางการเมืองการปกครองมากขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการเลือกผู้นำท้องถิ่น สตรีจึงรวมกลุ่มกันเลือกสตรีเป็นผู้นำท้องถิ่นและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน สตรีตำบลกำแพงเขามีความตื่นตัวในเรื่องการเมืองการปกครองสูง สตรีหลายคนมีบทบาทโดดเด่นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับชาติ

ข้อมูลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของสตรีตำบลกำแพงเขา

สตรีตำบลกำแพงเขามีจำนวนน้อยกว่าบุรุษไม่มากนัก แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองท้องถิ่น (นางช้อย ล่องจำ กำนันตำบลกำแพงเขา 2545) พบว่าสตรีตำบลกำแพงเขาจะออกไปใช้สิทธิการเลือกตั้งในทุกระดับสูงกว่าผู้ชาย และสาเหตุของการออกมาใช้สิทธิส่วนใหญ่ เพราะมีผู้มาขอร้อง โดยส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าและเป็นผู้ว่าท้องถิ่นที่สตรีให้ความเคารพ ในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2545 จำนวนสตรี 9 หมู่บ้านของตำบลกำแพงเขาที่มีอายุ 18-70 ปี ไปใช้สิทธิร้อยละ 79.89 และในการเลือกตั้งกำนันตำบลกำแพงเขา เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2545 จำนวนสตรีตำบลกำแพงเขาไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจำนวนร้อยละ 85.02 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีตำบลกำแพงเขาเขามีความตื่นตัวในทางการเมืองการปกครองสูงมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบญจวรรณ ภัสราภรณ์ (2525 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภคสตรี คออบทบาทของสื่อปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการรับรู้และการใช้สินค้าชื่อสามัญ : กรณีศึกษาแพ็บกับ โกเต็กซ์ วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาถึงสื่อและปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการรับรู้ และการใช้สินค้า ชื่อสามัญ ได้แก่ ผงซักฟอกยี่ห้อแพ็บและฝ้านามียี่ห้อ โกเต็กซ์ของผู้บริโภคสตรีในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรสตรีตัวอย่างมีการเลือกซื้อสินค้าตามปัจจัยที่แตกต่างกัน โดยมากจะมาจากปัจจัยโฆษณาเป็นสำคัญ

สาณี สุวรรณพัฒน์ (2537 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการรับรู้ ทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวกับภาวะวิกฤตประเทศไทย วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อทราบระดับการรับรู้ทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับภาวะวิกฤตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการรับรู้ทางด้านสังคมและการเมืองค่อนข้างสูง แต่การตอบสนอง ต่อวิกฤตทางการเมืองสังคมค่อนข้างต่ำ ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่มีระดับการรับรู้ทางสังคม การเมืองสูงต่ำ คือ บุคลิกภาพ มโนธรรม การเข้าสังคม การควบคุมอารมณ์ สถานการณ์ด้านการสื่อสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

ประยุทธ์ สุระเดชไพบูลย์ (2539 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการรับรู้และ สภาพการดำเนินงานส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 7 วัตถุประสงค์ การวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการรับรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 7 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรับรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์อำเภอจำแนกตามตัวแปร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการรับรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์อำเภอของการศึกษา 7 ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ทุน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ

กองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน (2539 : 72) วิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพสต.) วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อทราบ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ กพสต. ผลการวิจัยพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ กพสต. การประสานงานภายใน กพสต. และการได้รับการ สนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ กพสต.

กนกวรรณ มณฑิราษ (2539 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร สิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสาร ด้านป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด วิชชุ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล รองลงมาตามลำดับ ตัวแปรที่ สำคัญได้แก่ อายุ และการศึกษา

น้ำค้าง ว่องกฤษฎา (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ภาวะทางสุขภาพ วิธีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูญเสียแขนขา วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ กับวิธีชีวิตที่ส่งเสริมคุณภาพของผู้สูญเสียแขนขา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูญเสียแขนขาส่วนใหญ่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยเฉพาะ โดยรวมปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ระดับการศึกษา รายได้

คำรอง องคะเส (2540 : 122) วิจัยเรื่อง การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาในชุมชนชนบท วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะ และรูปแบบของการรวมกลุ่ม รวมทั้งโครงสร้างและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการรวมกลุ่มของสตรี ตลอดจนการรวมกลุ่มของสตรีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท ผลการวิจัยพบว่า การรวมกลุ่มของสตรีในชนบททำให้โครงสร้างของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป สตรีมีความคาดหวังว่าการรวมกลุ่มจะทำให้พัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดี และการรวมกลุ่มของสตรีในชนบททำให้สตรีรู้จักบทบาทของตนเองมากขึ้น ขอมรับความเท่าเทียมของตนกับผู้ชาย

อุบล สุวรรณวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของกลุ่มแม่บ้านทหาร ในจังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของกลุ่มแม่บ้านทหาร ในด้านการเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของกลุ่มแม่บ้านทหารตามตัวแปรด้านต่างๆ คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของกลุ่มแม่บ้านทหารในจังหวัดสงขลา กลุ่มแม่บ้านที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี มีส่วนร่วมต่ำกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป กลุ่มแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมไม่สูงกว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ กลุ่มแม่บ้านที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไม่สูงกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี

อมรรัตน์ ภูภาพขาว (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของสตรีวัยเจริญพันธุ์ จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะทางสังคมวิทยา แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของสตรีวัยเจริญพันธุ์ พฤติกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของสตรีวัยเจริญพันธุ์อายุระหว่าง 21 - 30 ปี ประกอบอาชีพหลัก ทำไร่ ทำนา มีการศึกษาอยู่ในระดับ

ประถมศึกษา รายได้ระหว่าง 1,001 – 5,000 บาท ได้รับข้อมูลข่าวสาร และคำแนะนำการป้องกันเอดส์ จากโทรทัศน์มากที่สุด ปัจจัยที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์คือ ปัจจัยด้านอายุ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อทราบปัจจัยตัวแปรต่างๆ ที่เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในครั้งที่ผ่านมา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประกอบการตัดสินใจของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประชากรมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเข้าร่วมสนทนาทางการเมือง ร้อยละ 23.20 ฟังการหาเสียงร้อยละ 60.20 ฟังวิทยุร้อยละ 46.60 ดูโทรทัศน์ร้อยละ 81.80 ทราบว่ามีการซื้อเสียง ร้อยละ 75.30 ในการไปเลือกตั้งครั้งต่อไปจะเลือกผู้สมัครรายใหม่ร้อยละ 68.20 เห็นว่าผู้สมัครควรมีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 90.30

ศิริพรรณ รุ่งวุฒิขจร (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง อิทธิพลของโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาอิทธิพลของโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีผลพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โฆษณาทางโทรทัศน์ไม่ได้มีอิทธิพลและบทบาทโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษา เนื่องจากปัจจัยอื่นๆ เข้ามามีบทบาทมากกว่า เช่น คุณภาพสินค้า ลักษณะสภาพการใช้งาน ปัจจัยส่วนบุคคลของแต่ละคน

บุญพัน ลักธิปัญญา (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประชากรในเขตป่าสงวน : กรณีศึกษาประเทศลาว วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติของประชาชนต่อทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าสงวน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวนของประเทศลาว จากการทดสอบความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ด้วยสถิติ Chi Square พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เรียงตามลำดับได้แก่ ระดับการศึกษา โลกทัศน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพของประชาชน วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเห็นและความต้องการของการรับรู้ข่าวสารข้อมูลด้านสุขภาพผ่านสื่อประเภทต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับข่าวสารข้อมูลด้านสุขภาพจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือวิทยุหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 65.03 39.09 34.96 ตามลำดับ